

FRAMTIDSUTSIKTER FÖR SYDÖSTASIEN

Av dr. jur. LASZLO HAMORI

Hur mycket man än söker, är det svårt att hitta något tecken till fredsvilja i Peking. Tvärtom tyder allt på att kommunisterna i Kina inte tänker uppge planerna på ett Sydöstasien, som domineras av Kina, och det kan betyda, att kriget sprider sig över det olyckliga Vietnams gränser. Detta är den pessimistiska slutsats, som dr. jur. Laszlo Hámori kommer fram till i denna analys av läget i Sydöstasien.

mentala raketer, och därmed rycker Kina upp till en militär världsmakt, strax efter eller kanske bredvid USA och Sovjetunionen. Ett med raketer och atomvapen tillräckligt upprustat Kina kommer att betyda ett farligt hot även mot västeuropeiska länder och därför är det redan nu nödvändigt — enligt de amerikanska utrikes- och försvarsministrarna — att Förenta Staternas partner i NATO stödjer Washingtons strävanden i Asien, även om försvarspakten endast gäller det europeiska territoriet.

Flera kommentatorer i världspressen skrev att bakom den amerikanska framställningen låg den taktiska synpunkten, att genom betoningen av den »gula faran» ta bort uppmärksamheten från det västtyska kravet på bestämmanderätten över atomvapen inom NATO.

Även om man kan antaga sannolikheten av att Rusks och McNamaras anföranden inte enbart tjänade som information och varning beträffande Kina, så motsvarar data och kalkyler om Peking-regimens snabbt ökande krigspotential med all visshet sanningen. Den amerikanska underrättelsetjänsten är i stånd att skaffa sig pålitliga in-

Vid NATO:s ministermöte i december höll den amerikanske utrikesministern Rusk och försvarsminister McNamara anföranden om Kinas militära potential och militärpolitiska betydelse. De båda amerikanska statsmännen betonade att Peking-regeringen redan nu förfogar över en ytterst manstark och välupprustad konventionell armé, som representerar en beaktansvärd krigsstyrka. Inom en femtio år blir den kinesiska krigsindustrin i stånd att kunna producera atombombbärande interkonti-

formationer, amerikanska experter förfogar över tillräckliga kunskaper och tekniska möjligheter för att analysera och värdera de samlade informationerna och de amerikanska utrikes- och försvarsministrarna är tillräckligt medvetna för att inför en högkvalificerad internationell åhörarkrets inte uppträda med falska eller överdrivna påståenden.

Nej, vi måste vara medvetna om att i Asien utvecklar sig i rask takt en tredje militär världsmakt. Världsfreden kommer inom en relativt kort framtid inte att ligga endast i sovjetledarnas och den amerikanske presidentens händer, utan även Kina kommer att spela en avgörande roll.

Den politiska kampen

För närvarande är det emellertid inte krig eller direkta militära aktioner som karakteriserar Peking-regimen. Samtidigt som den kinesiska agitator-apparaten betecknar USA som en papperstiger och höga kinesiska dignitärer offentligt försöker förneka de amerikanska atomvapnens avgörande roll i ett stort krig, undviker Mao Tse-tung noggrant alla sådana handlingar, som skulle kunna leda till en militär sammanstötning med den amerikanska krigsmakten. När den amerikanska sjunde flottan i slutet av 50-talet infann sig i Formosa-sundet, upphörde den kinesiska flottan och artilleriet med belägringen av öarna Quemoy och

Matsu. Även nu under Vietnamkriget avhåller sig Peking-regimen ytterst omtänksamt från direkt militär inblandning och de högljudda löftena om att sända frivilliga har inte infriats. »Peking är berett att kämpa i Vietnam till den sista vietnamesen» — den cyniska anmärkningen av en amerikansk krigskorrespondent innehåller en portion av sanning.

Ännu mindre kan man betrakta som aktuell någon kinesisk militär aktion mot Sovjetunionen. Motsättningarna, hur skarpa de än är, har ännu inte till den grad mognat, att den ena Röda armén skulle marschera mot den andra. Från ett sådant steg avskräcktes till och med Stalin i fallet Jugoslavien.

Kinesernas kamp mot »imperialismen», »kolonialismen», »revisjonismen» och andra ismer förs för närvarande inte först och främst på krigsskådeplatserna utan på det politiska fältet. Det är en annan sak att de politiska metoder som används av Peking syftar till att skapa uppror, guerillastrider och inbördeskrig i vissa länder. För sådana folkliga »befrielsekrig» levererar Peking ideologi, propagandamaterial, i Kina utbildade inhemskt agenter, pengar och vapen, t. o. m. politiskt stöd, men avstår från direkt inblandning.

Ett annat mål, som Kinas politik är inriktat mot, är att skaffa sig politiskt och ekonomiskt inflytande bland de underutvecklade länderna. Den paroll, som Mao Tse-

tung uttalade nyligen, om by-ländernas gemenskap och naturliga förbund mot stadsländerna, belyser Peking-regimens strävan att leda och förena de asiatiska, afrikanska och sydamerikanska länderna i kamp mot Västerlandet och Sovjetriket.

Last, but not least anstränger sig partcentralen i Peking att förrinta Moskvans makt och inflytande över de kommunistiska partierna och den sovjetiska dominansen inom de olika kommunistiska världsorganisationerna. Trots landets prekära ekonomiska situation låter det kinesiska K.P. kosta på ansenliga summor för att framkalla prokinesiska fraktioner inom de asiatiska, europeiska och sydamerikanska kommunistiska rörelserna och, om det anses önskvärt, att förorsaka öppna splittringar.

Det verkar som om — i alla fall för närvarande — Peking-regimens planer främst lägger huvudvikten på politiska åtgärder och aktioner, som sammanfattande kan betecknas som den kinesiska variationen av det kalla kriget. Den ökade militära potentialen tjänar som en försäkring och dessutom som ett medel att öka det kinesiska rikets prestige.

Den kinesiska kalla krigföringen skiljer sig väsentligt från den som Sovjetunionen förde under Stalinepoken och några år efteråt vad beträffar utsträckning och taktik. Kreml riktade sitt kalla krig endast mot den västliga världen, medan

Mao Tse-tung däremot leder ett tvåfrontkrig, mot samtidigt det kapitalistiska Västerlandet och det kommunistiska Sovjetblocket. Komintern och senare Kominform satsade på industriarbetarna och deras organisationer, när det gällde att försvaga och underminera de kapitalistiska samhällenas inre kraft. Partcentralen i Peking skickar agitatorer, agenter och guerillaledare till byarnas folk i Asien och i Sydamerika.

Ett år av misslyckanden

Med hänsyn till den vikt den kinesiska ledningen lägger vid den diplomatiska och politiska kampen mot Västvärlden och Sovjetunionen, måste det kännas synnerligen tråkigt i Peking med den rad av nederlag, som träffat Kina just på dessa områden.

Det kanske mest pinsamma och uppenbara bakslaget drabbade Peking i samband med ajourneringen av den »andra Bandung-konferensen» i Alger. Konferensen som skulle hållas för de asiatiska och afrikanska staterna på tionde årsdagen av det första liknande mötet i Bandung, tänktes av kineserna som ett utmärkt propagandaforum såväl mot Washington som mot Moskva. Alger-konferensen skulle uppenbara för hela världen Kinas dominerande roll i de två världsdelarna och dess djupgående inflytande i många asiatiska och afrikanska länder. I den förberedande kommissionen utövade den

kinesiska delegationen och senare den kinesiske utrikesministern personligen stor aktivitet för att redan i förväg kunna inboka en propagandaseger över Moskva; Sovjetunionen skulle inte inbjudas till konferensen, av det skälet att det inte räknades som ett asiatiskt land. Dessutom krävde kineserna att deltagarna vid Alger-konferensen i förväg skulle inta en förpliktande ställning mot den amerikanska imperialismen.

Så länge den kinesiske ministerpresidentens personlige vän Ben Bella härskade som diktator över Algeriet kunde Peking räkna med hans stöd för Kinas krav, och detta stöd av konferensens huvudarrangör och värd skulle ha vägt tungt. Men Ben Bella störtades av Boumedienne och i samråd med flera asiatiska och afrikanska regeringar ajournerades denna konferens till en oviss tidpunkt. Peking förlorade därmed inte enbart ett lysande tillfälle, utan de förberedande förhandlingarna avslöjade också att Kinas inflytande och anseende hos de asiatiska och afrikanska staterna är långt ifrån så allmänt och starkt som många trodde förut.

Mindre uppmärksammat men kanske inte mindre pinsamt var störtandet av Kubas Nr. 2., Ernesto »Che» Guevara, som räknades som Pekings man i Havanna. Kuba är den viktigaste basen och transitstationen för agenter och vapensändningar till Sydamerika, och förtroendemannen »Che» Guevaras

försvinnande försvagar Pekings position i detta hoppingivande område. Avkylningen av vänskapen mellan Kina och Kuba kom till uttryck i ett meddelande, enligt vilket Peking minskade risleveranserna till Kuba och avstod från att köpa socker därifrån.

En missräkning och en känslig diplomatisk tabbe belastade den kinesiska regeringen i samband med sammanstötningen mellan Pakistan och Indien. Med skickligt utnyttjande av missbelåtenheten mot USA och Sovjetunionen, som i Pakistan uppkom på grund av dessa länders vapenleveranser till Indien, lyckades den kinesiska diplomatin knyta mer än vänskapliga förbindelser med pakistanska regeringen. När de pakistanska trupperna trängde in över gränsen till Kashmir, sände den kinesiska regeringen en skarp och hotande demarche till New Delhi och krävde att de indiska trupperna skulle draga sig tillbaka från det kinesisk-indiska gränsområdet. Demarchens aggressiva och krigiska ton mot det just då angripna Indien väckte starka känslor världen runt och avslöjade att Peking spekulerade i ett allvarligt och långvarigt krig mellan Pakistan och Indien, samtidigt som en odelad världsoption önskade ett snabbt slut på striderna mellan de två brödrafolken.

Tack vare det tryck som såväl Washington som Moskva, och dessutom FN:s generalförsamling utövade på Pakistan, åstadkoms så

småningom vapenvila och Peking lyste ensamt i krigshetsens ytterst ofördelaktiga sken. Det hjälpte föga att Peking drog tillbaka demarchen. Att den pakistanske och den indiske regeringschefen efteråt accepterade en inbjudan till förhandlingar om Kashmir-frågan av Moskva, betydde ytterligare ett diplomatiskt bakslag för Kina, som troligen har förlorat allt sitt inflytande på den pakistanska regeringen.

Slutet på Peking-Djakarta axeln?

Det skulle bli en lång lista, om man skulle registrera alla sammanstötningar inom de olika kommunistiska världsorganisationerna, från Världsfredsrådet till Fackliga världsfederationen, mellan kinesiska och sovjetryska delegationer. Dessa sammanstötningar slutade alla i ryssarnas favör. I många länder, Afghanistan och Guinea t. ex., korsades det kinesiska intrigspelet av de inhemska regeringarna eller av diplomatiska ingrepp. Den mest fatala förlusten måste Peking emellertid inregistrera i Indonesien.

Indonesiens skicklige och demagogiske »Stora Broder», dr Sukarno gick under många år en djärv balansgång mellan landets tre stora politiska grupperingar: nationalisterna, representerade främst av officerskåren, de religiösa och kommunisterna. Sukarno kallade denna treenighet med en av honom skapad och älskad förkortning

»NASACOM» och den skulle besegra »NECOLIMP», d. v. s. neo-kolonialismen och imperialismen.

Under de sista fem åren närmande sig Sukarno i sin utrikespolitik mer och mer Kina, i sådan grad att man i Asien började tala om en Peking-Djakarta axel. Sukarnos utrikespolitiska orientering gav ett uppsving för kommunisterna i Indonesien på bekostnad av de religiösa och armén. Den kommunistiska infiltrationen hade redan nått flygvapnets och krigsmarinens lägre officerare och i byarna uppträdde de lokala kommunistiska parti-sekreterarna med större och större auktoritet. Att kommunistpartiet i Indonesien var starkt lierat med partientralen i den kinesiska huvudstaden bevisades vid varje internationellt kommunistmöte, där indoneserna tillhörde de få, som helhjärtat stödde kinesernas alla kraftansträngningar.

Det verkade att endast vara en tidsfråga, tills kommunisterna skulle lyckats överta makten i Indonesien och underkuva de antikommunistiska krafterna, med stöd från Kina. Och så igångsattes i september den kommunistiska kuppen, en förhastad och totalt misslyckad sådan. Armén höll fast vid sina generaler och officerare och efter några dagar var arméledningen herre över situationen och över landet. Även det vid blodiga händelser vana Indonesien skakades av denna exemplösa serie av massakrer, som kostade hundra tusen kommunister

livet och det kommunistiska partiet som organisation förintades.

Vad som var orsaken till att kommunisterna gav sig in i putschförsöket, när det var tydligt att tiden arbetade för dem vet man inte. Faktum är att den kinesvänlige Sukarno av generalerna detroniserades till en galjonsfigur och Peking förlorade sitt viktigaste biträde. Den nu härskande militärjuntan med general Nasution i spetsen inträtter sig framför allt för att sanera landets konkursmässiga ekonomi och tänker troligen inte fortsätta det äventyrliga guerillakriget mot Malaysia.

Det räcker med att kasta en blick på Asiens karta för att uppfatta vad det skulle ha betytt för hela Sydöst-Asien, politiskt, moraliskt, men först och främst militärt om Peking skulle ha lyckats omvandla Indonesien till en kinesisk satellit.

Den stora frågan

Vår kännedom om vad som försiggår och händer i den kinesiska huvudstadens »förbjudna stadsdel», där partiledningen och regeringen har sitt säte, är mindre än minimal. Ingen utomstående kan veta hur Mao Tse-tung och hans politbyrå reagerade och kommer att reagera på denna serie av misslyckanden.

Det kan hända att den kinesiska partiledningen, som består av välutbildade män i marxism-leninismens

filosofi, tänker i enlighet med den dialektiska materialismens tes: utvecklingen sker inte i en ständigt stigande rak linje, ibland inträder ett mindre eller större återfall, vilket emellertid endast är av provisorisk karaktär.

Om så verkligen är fallet, kommer det inte att ske någon väsentlig förändring i Kinas nuvarande politik och partiledningen kommer att fortsätta det kalla kriget på två fronter med samma metoder och i samma takt som förut, i fast övertygelse att efter återfallsperioden följer en uppsvingets era.

Det skulle också vara tänkbart och logiskt att den kinesiska partiledningen skulle inse att frammarschen gick för långt och att de ytterst känsliga bakslagen manar till moderation och kompromiss på det utrikespolitiska fältet, precis som misslyckandet med folkkommunerna resulterade i ett återtag i det ekonomiska systemet. Lenin själv talade också om »ett steg bakåt — för att kunna göra två steg framåt». En sådan återhållsam attityd skulle med hänsyn till den centrala roll som Peking-regimen spelar, kunna medföra fred i Vietnam och en avspänning i världspolitiken, åtminstone för en viss tid. Kinas dåliga ekonomiska situation och det lugn, som behövs för det ekonomiska uppbyggandet, kräver säkerligen också en paus i aggressiviteten och expansionen. Kreml förde också en återhållsam utrikespolitik mellan åren 1922—1939 för att

kunna genomföra återuppbyggnaden och industrialiseringen.

Tyvärr kan vi hysa föga hopp om att Mao Tse-tung och hans politbyrå tänker ge något uppskov i förverkligandet av drömmen om Kinas dominans över Asien och om världsrevolutionen. Även om vi inte kan veta vad som pågår bakom den förbjudna stadsdelens välbevakade murar, bevitnar vi en rad av händelser i de asiatiska områdena, som klart omtalar Pekings planer för den närmaste framtiden, och dessa planer är allt annat än fredliga. Tvärtom, de förråder att den kinesiska partiledningen syftar till att kompensera den prestigeförlust, som förorsakats av det gångna årets motgångar, med nya aggressioner.

I Tibet har de kinesiska truppers styrka ökat till tjugo divisioner under de sista månaderna, och de nyligen anlända enheterna stationerades nära den indiska gränsen. Även om den kinesiska krigsmakten kanske inte övergår till öppet angrepp över gränsen, utövar den starka truppkoncentrationen vid det ytterst känsliga området ett hårt tryck på den indiska regeringen, som samtidigt med det olösta Kashmir-problemet kämpar med en svår ekonomisk kris. De kinesiska truppkoncentrationerna vid gränsen försvårar ytterligare den indiska regeringens redan tillräckligt svåra situation och det är troligen vad Peking syftar till.

Aggression i Laos

I Laos återupptog den kommunistiska armén, Pathet Laos, sitt fälttåg mot regeringstrupperna och erövrade ytterligare territorier. Khamchan Pradit, den neutralistiska Laos-regeringens delegat vid FN, förklarade inför generalförsamlingen i december att tillsammans med Pathet Laos-trupperna deltog reguljära militärförband från Nordvietnam i kampen. »I november angrep fyra bataljoner ur Nord-Vietnams reguljära armé Thankeh, en stad vid Mekongflodens strand, omkring 400 miles från Hanoi och 100 miles från gränsen mellan Laos och Nordvietnam. Sexton av de nordvietnamesiska soldaterna blev tillfångatagna och de bar uniformer, liknande Pathet Laos'. Den Internationella kontrollkommissionen, bestående av indiska, kanadensiska och polska officerare har identifierat de tillfångatagna soldaterna, som medlemmar av den nordvietnamesiska armén.»

Det är första gången som ett deltagande av nordvietnamesiska trupper kunde bevisas i Laos — och fyra bataljoner är en tillräckligt stor styrka för att man skall kunna konstatera Hanoi-regimens syfte. Ho Chi-Minh, Nord-Vietnams ledare är för mycket bunden till Peking för att han skulle våga bestämman över en så pregnant aktion utan kinesiskt tillstånd. Bakom krigets utbredning till laotiskt område står utan tvivel den kinesiska partiledningen.

Den laotiske delegaten bad FN om hjälp mot de nordvietnamesiska inkräktarna men vilken hjälp kunde den maktlösa världsorganisationen ge? De nordvietnamesiska trupperna står fortfarande kvar i Laos och när de skall gå till angrepp mot den neutralistiska regeringens armé, bestämmer Peking.

Det deklarerades också från kinesiskt håll i början av december att Peking-regeringen hyser aggressiva planer även mot Thailand. Den officiella nyhetsbyrån tillkännagav att en nationell befrielsefront för Thailand grundats i Kina. Kommunistiska flyktingar från Thailand har uppehållit sig där under de gångna åren utan att de fått tillåtelse föra en mera omfattande politisk verksamhet. En radiostation sände kommunistisk propaganda från Sydkina, men det var ungefär allt. Nu förkunnade den nyskapade befrielsefronten, att Thailand skall befrias från imperialisterna och kapitalisterna, och om det är nödvändigt, även med vapenmakt.

Den thailändska regeringen underskattar inte den kinesiska åtgärdens betydelse och förstärkte genast polis- och militärstyrkorna i landets östliga del, som begränsas

av Laos och Kambodja.

För helhetens skull skall nämnas att det kinesiska inflytandet ständigt ökar i Kambodja och landets president, prins Narodom Shihanouk, anförde mot den inte ogrundade amerikanska anklagelsen, att Vietcong använder Kambodja som tillflyktsort och genomfartsled, att landet har en mäktig vän, Kina. Kambodjas förhållande till Thailand och Sydvietnam är ytterst dåligt och av de tre stormakterna uppehåller prins Shihanouk diplomatiska förbindelser endast med Kina.

Samtidigt som det kinesiska trycket på Sydostasien visar en tendens att öka, skärper den kinesiska ledningen och pressen tonen mot Sovjetunionen och klyftan mellan de två kommunistiska stormakterna har aldrig tidigare varit så djup som nu.

Hur noggrant man än söker, är det inte möjligt att hitta något spår som skulle kunna ge en antydning om Pekings fredsvilja. Tvärtom! Alla tecken tyder på att den kinesiska partiledningen inte tänker uppge planen på ett Sydostasien under Kinas dominans — och det kan betyda att kriget sprider sig över det olyckliga Vietnams gränser.